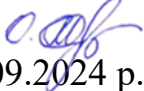

**Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького**

**Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу**

Затверджено на засіданні кафедри економіки,
готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Завідувач кафедри ID 11012
протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Назва освітнього копоненту (Обов'язковий/вибірковий)	Бюджет і регулювання економіки Обов'язковий
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка та бізнес
Рік викладання	2024-2025
Семестр	6 семестр
Викладач (-і)	ID 424862 , доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Профайл викладача	
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	+38 (050)1508068 Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=2965

Анотація до освітнього компонента

Програму освітнього компоненту «Бюджет і регулювання економіки» складено відповідно до освітньої програми «Економіка та бізнес».

Освітній компонент належить до циклу обов'язкових освітніх компонентів освітньої програми.

Всебічно охарактеризовано бюджетну систему та засади її побудови, теоретичні засади і практику формування доходів та здійснення видатків Державного і місцевих бюджетів України, організації міжбюджетних відносин та бюджетного регулювання економіки держави. Особливу увагу приділено розгляду стадій бюджетного процесу на державному та місцевому рівнях, технологій бюджетування, організації контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

Рівень економічного розвитку, добробут громадян, безпека населення і країни суттєво залежать від фінансових можливостей держави, які визначаються величиною її бюджету. Це зумовлено тим, що органи державної влади та місцевого самоврядування не можуть ефективно виконувати свої функції, не маючи у розпорядженні необхідного обсягу фінансових ресурсів, які були б зосереджені у бюджеті.

Грунтовні знання з освітнього компоненту «Бюджет і регулювання економіки» потрібні здобувачам вищої освіти для того, щоб вони могли системно аналізувати стан фінансової системи й приймати управлінські рішення щодо управління бюджетними ресурсами в умовах невизначеності та фінансових ризиків.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента є обґрунтування завдань формування бюджету і регулювання економіки; формування стратегії соціально-економічної політики держави; обґрунтування методів впливу держави на соціально-економічні процеси; проведення соціально-економічного прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку.

Вивчення освітнього компоненту дасть здобувачеві вищої освіти змогу:

- аналізувати закономірності та сучасні тенденції регулювання економіки;
- визначати ефективність державного регулювання об'єктів економіки;
- використовувати закономірності розвитку системи державного регулювання економіки щодо підвищення регуляторного впливу держави на розвиток економічної системи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Бюджетна система» студенти повинен:

знати: призначення та функції бюджету; сутність, складові та стратегічні перспективи бюджетної політики; бюджетне законодавство та його розвиток; бюджетний процес на загальнодержавному і місцевому рівнях; основи управління бюджетним дефіцитом; поняття та структуру бюджетного устрою та бюджетної системи; особливості використання

інструментарію міжбюджетних відносин; сутність та характеристику доходів та видатків державного та місцевих бюджетів; сутність та особливості управління державним боргом;

вміти: формувати задачі бюджетної політики; визначати напрями бюджетної політики; аналізувати зміни в бюджетному законодавстві; аналізувати концептуальні основи функціонування дефіциту бюджету;

оцінювати джерела фінансування бюджетного дефіциту; розробляти заходи щодо забезпечення фінансування бюджетів; визначати напрями вдосконалення управління державним боргом.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів, ведення бізнесу.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси в бізнесі.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, бізнесу, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку.

Програмні результати навчання

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

РН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання (за видами діяльності), визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

РН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Комунікація
2. Критичне мислення
3. Вирішення проблем
4. Прийняття рішень
5. Емоційний інтелект

6. Ненасильницьке спілкування
7. Управління знаннями
8. Робота в режимі невизначеності
9. Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	лекція	семінарське заняття	самостійна робота	Загальна кількість годин
Кількість годин <i>Денна форма</i>	38 год.	50 год.	107 год.	195/6,5 кр.

Підсумкова (семестрова) форма контролю – екзамен

Політика освітнього компонента

Курс передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

Вчасно виконувати завдання семінарів та завдань самостійної роботи.

Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання .

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	У тому числі				
		л	сем.	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
2 семестр						
Модуль 1. Теоретичні основи бюджетної системи держави						
Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави.	14	2	2			10
Тема 2. Бюджетна система та засади її побудови	18	4	4			10
Тема 3. Організація контролю за дотриманням бюджетного законодавства	20	4	6			10

Тема 4. Система доходів бюджету	20	4	6			10
Тема 5. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів.	20	4	6			10
Разом за змістовним модулем 1	92	18	24			50
Модуль 2. Регулювання економіки						
Тема 6. Система видатків бюджету	18	4	4			10
Тема 7. Видатки бюджетів на реалізацію управлінської та оборонної функцій держави	18	4	4			10
Тема 8. Видатки бюджетів на реалізацію соціальної функції держави	20	4	6			10
Тема 9. Витрати бюджетів на реалізацію економічної функції держави	20	4	6			10
Тема 10. Витрати бюджетів, пов'язані з управлінням державним і місцевим боргом	27	4	6			17
Разом за змістовним модулем 2	103	20	26			57
Усього годин за 2 семестр	195	38	50			107

Програма освітнього компонента

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави. Соціально-економічна сутність, призначення та роль бюджету у забезпеченні сталого розвитку держави. Функції бюджету як економічної категорії. Складові частини та характерні риси бюджету як основного фінансового плану держави. Бюджетна політика як інструмент сталого розвитку держави. Бюджетний механізм та його роль у реалізації бюджетної політики.

Тема 2. Бюджетна система та засади її побудови. Поняття та склад бюджетної системи України. Принципи побудови бюджетної системи України. Бюджетна класифікація та її зміст. Бюджетні ризики: економічна сутність, види та управління.

Тема 3. Організація контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Сутність та види контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Система органів бюджетного контролю в Україні. Види порушень бюджетного законодавства та застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства.

Тема 4. Система доходів бюджету. Соціально-економічна сутність та класифікація. доходів бюджету держави. Методи та джерела формування доходів бюджету держави. Склад та види доходів Державного бюджету України. Склад та види доходів місцевих бюджетів. Планування доходів державного та місцевих бюджетів.

Тема 5. Міжбюджетні відносини та система міжбюджетних трансфертів. Сутність та організація міжбюджетних відносин в Україні. Бюджетне регулювання, його сутність та методи Види міжбюджетних трансфертів та їхня характеристика. Дотації та порядок їх розрахунку. Склад бюджетних субвенцій та особливості їх надання.

Тема 6. Система видатків бюджету. Соціально-економічна сутність та

класифікація видатків бюджету держави. Склад видатків Державного бюджету України. Видатки місцевих бюджетів, їх склад та характеристика. Розпорядники бюджетних коштів та характеристика їхніх функцій. Кошториси бюджетних установ, порядок їх складання та затвердження.

Тема 7. Видатки бюджетів на реалізацію управлінської та оборонної функцій держави. Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного та місцевих бюджетів на органи державної влади та місцевого самоврядування. Видатки державного бюджету на оборону. Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного бюджету на забезпечення громадського порядку, безпеки і судової влади.

Тема 8. Видатки бюджетів на реалізацію соціальної функції держави. Роль видатків бюджету у реалізації соціальної функції держави. Бюджетне фінансування соціального захисту населення. Видатки державного та місцевих бюджетів на освіту. Бюджетне фінансування у забезпеченні функціонування системи охорони здоров'я.

Тема 9. Витрати бюджетів на реалізацію економічної функції держави. Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного та місцевих бюджетів на економічну діяльність. Бюджетне кредитування економіки. Функціональне призначення, порядок планування і здійснення видатків державного та місцевих бюджетів на науку.

Тема 10. Витрати бюджетів, пов'язані з управлінням державним і місцевим боргом. Організація здійснення державних та місцевих запозичень. Планування видатків бюджетів на обслуговування державного та місцевого боргу. Порядок здійснення платежів з обслуговування і погашення державного та місцевого боргу. Борговий портфель держави: управління ризиками та оптимізація структури.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1.	Підготувати аналітичну доповідь «Бюджет в регулювання економіки регіону/області (за вибором)» (10 балів).
2.	Підготувати та опублікувати тези у міжнародній конференції за індивідуальною темою (10 балів).
3.	Презентація та захист доповіді за узгодженою тематикою (10 балів).

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів, презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
РН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.	пояснення, спостереження і аналіз випадків, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, демонстраційні методи, поєднані з переживаннями, виконання індивідуальних навчальних завдань	Поточний контроль: практична перевірка знань на заняттях; тестова перевірка знань здобувачів, доповідь, презентація. Підсумковий контроль: екзамен
РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.	пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації пізнавальної новизни	Поточний: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів, презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
РН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.	виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації пізнавальної новизни	Поточний контроль: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, презентація, доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ.

		Підсумковий контроль: екзамен
РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.	методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, демонстраційні методи, поєднані з переживаннями, виконання індивідуальних навчальних завдань	Поточний контроль: практична перевірка знань на заняттях; тестова перевірка знань здобувачів, доповідь, презентація. Підсумковий контроль: екзамен
РН10. Проводити аналіз функціонування та	робота з науковими текстами, опрацювання баз статистичних даних, аналіз законодавчих та нормативних актів.	Поточний: презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
розвитку суб'єктів господарювання (за видами діяльності), визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.	аналітичний огляд джерел інформації з формуванням структурно-логічних взаємозв'язків.	Поточний: доповідь, схематичний конспект, підбір вправ, проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: екзамен
РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.	виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний: презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний: презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
РН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.	методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, демонстраційні методи, поєднані з переживаннями, виконання індивідуальних навчальних завдань	Поточний контроль: практична перевірка знань на заняттях; тестова перевірка знань здобувачів, доповідь, презентація. Підсумковий контроль: екзамен

РН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний: презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
РН19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.	робота з науковими текстами, опрацювання баз статистичних даних, аналіз законодавчих та нормативних актів.	Поточний: презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен
РН24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.	виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний: презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: екзамен

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

БАЛЬНО-НАКОПИЧУВАЛЬНА СИСТЕМА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЮВАННЮ	РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ НА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТТЯХ	М1	М2	РАЗОМ
	Доповіді на семінарських заняттях	5	5	10
	Виконання практичних вправ	5	5	10
	Виконання тестових завдань	5	5	10
	Разом	15	15	30
	САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ			
	Підготовка презентацій і їх захист	10	-	10
	Написання есе	10	-	10
	Написання тез доповідей для участі у науково-практичних конференціях	-	10	10
	Разом	20	10	30
	ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (залік)	-	-	40
	Загальний бал ОК	-	-	100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5». Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	5 балів: – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)	5 балів: – 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками.

	Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня
--	---

Згідно з Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 4 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Економічна теорія права є письмовий залік, на його складання надається 40 балів. Завдання включає 2 теоретичних питання (по 20 балів за відповідь на 1 питання) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна,	задовільно	24-26

обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.		
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцін ка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням освітнього компоненту	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням освітнього компоненту

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>, розміщеного на офіційному сайті Університету. З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП. Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих

онлайн-ресурсів для неформальної освіти. Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам вищої освіти з освітнього компонента Бюджет і регулювання економіки на сторінці ЦОДТ.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна

1. Lobodina Z. M., Lopushniak H. S., Kizyma T. O., Lyvdar M. V. Inclusive budgeting: theoretical aspects, prerequisites and necessity for its implementation in Ukraine. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2020. Вип. 2 (33). С. 463–472.

2. Алексеев І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю., Ливдар М. В. Бюджетна система : підруч. Львів : Вид-во НУ «Львів. політехніка», 2019. 400 с.

Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. – Дніпро: Монолит, 2021. – 332 с.

3. Бюджетна система : підручник / за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 624 с.

4. Дема Д. І., Шубенко І. А., Фещенко Н. М. Бюджетна система : підруч. /; за заг. ред. Д. І. Деми. Житомир : Житомир. нац. агроєколог. ун-т, 2019. 396 с.

5. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізіма Т. Організаційно-методичні засади вдосконалення планування видатків бюджету держави на соціальний захист сімей з дітьми. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. № 1. С. 69 – 85.

6. Мазярчук В. М. та ін. Бюджетна система: тенденції розвитку / за ред. В. М. Мазярчука. Київ : ФОП Лопатіна О. О., 2019. 384 с.

Допоміжна

7. Бюджетний кодекс України : Закон України № 2456-VI від 08.07.2010 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

8. Бюджетний процес в Україні: загальний календар. URL: www.fea.org.ua.

9. Господарський кодекс України: Закон України : № 436-IV від 16.01.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

10. Гендерний бюджетний аналіз програм, які фінансують- ся з державного та місцевих бюджетів. Київ, 2016. 89 с. URL: <http://grbproject.org/wp-content/uploads/2017/04/Summary-email-ukr.pdf>.
11. Гендерно-орієнтоване бюджетування: аналіз програм, які фінансуються з бюджету, з позиції гендерної рівності : посіб. для праців. органів викон. влади та місц. самовряд. Київ : ГОБ проект, 2015. 36 с. URL : <http://www.fes.kiev.ua/new/wb/media/genderresponsivebudgeting2015ukr.pdf>.
12. Інструкція з підготовки бюджетних запитів : наказ Міністерства фінансів України № 687 від 06.06.2012 р.
13. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету : наказ Міністерства фінансів України № 33 від 12.03.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>.
14. Конституція України № 254/96 ВР від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#n4174>.
15. Лімська декларація керівних принципів контролю від 01.10.1977 р. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/140217>.
16. Орієнтовний план заходів із забезпечення складання бюджетної декларації на 2020–2022 роки та проекту Державного бюджету України на 2020 рік. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/0e20f65b8ea37db51a40e13ebb141fac\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/0e20f65b8ea37db51a40e13ebb141fac(1).pdf).
17. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
18. Положення про Державну казначейську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України № 215 від 15.04.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>.
19. Положення про Міністерство фінансів України : Постанова Кабінету Міністрів України № 375 від 20.08.2014 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.
20. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ : Постанова Кабінету Міністрів України № 228 від 28.02.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF>.
21. Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства фінансів України № 11 від 14.01.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>.
22. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України №2168-VIII від 19.10.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>.
23. Про державну службу : Закон України № 889-VIII від 10.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
24. Про джерела фінансування органів державної влади : Закон України № 783-XIV від 30.06.1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=783-14&p=1284979148157999>.
25. Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету : наказ Міністерства фінансів України № 57 від

28.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02#n17>.

26. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі : наказ Міністерства фінансів України № 1 від 02.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19>.

27. Про затвердження Порядку взаємодії МВС як головного розпорядника коштів державного бюджету та відповідальних виконавців бюджетних програм на всіх стадіях бюджетного процесу : наказ Міністерства внутрішніх справ України № 907 від 13.11.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1366-18>.

28. Про затвердження Порядку здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням державним (місцевим) боргом : Постанова Кабінету Міністрів України № 815 від 1.08.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2012-%D0%BF#Text>.

29. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

30. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України № 2939-XII від 26.01.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2939-12>.

31. Про особливості здійснення правочинів з державним, гарантованим державою боргом та місцевим боргом : Закон України № 436-VIII від 19.05.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-19#Text>.

32. Про Рахункову палату України : Закон України № 576- VIII від 02.07.2015 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

33. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України № 1861-VI від 10.02.2010 р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/paran1275#n1275>.

34. Про результативні показники бюджетної програми : наказ Міністерства фінансів України № 1536 від 10.12.2010 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1353-10>.

35. Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі : розпорядження Кабінету Міністрів України № 538-р від 14.09.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-%D1%80#Text>.

36. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації :Розпорядження Кабінету Міністрів України № 797-р від 08.11.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80/ed20171108#n32>.

37. Формула розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами : Постанова Кабінету Міністрів України № 1088 від 27.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-%D0%BF#n10>.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

38. Розділ "Законодавство України" на офіційному сайті Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

39. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

40. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

41. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

42. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>

43. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>